

הוא נראה בעיני, מאת ספּו

המשוררת ספּו נולדה באי לְקבּוּס בסוף המאה השביעית לפני הספירה. זו המשוררת היוונית הראשונה הידועה לנו, והיא היתה נערצת על הקדמונים, כגון על הפילוסוף אפלטון, שמצא בה את המוזה העשירית. לא נמצאה עוד כמוה מי שהעמיקה בסודות ארוס, אל האהבה, שהיא מכנה אותו בין השאר בכינויים 'מר-מתוק' ו'טוואי המיתוסים'. היא כתבה גם על אהבתה לנשים, כגון בשיר שלפנינו, ולפיכך מכונה אהבה כזאת כיום על שם אי מגוריה, אך הקדמונים השתמשו בתוארה זה, הלסבית, כדי להביע את גדולתה בעיניי אהבה בכלל, גם לגברים, שגם מהם לא מנעה את אהבתה, ואף נישאה לאחד מהם. וכך נמצא את המשורר הרומי אובידיוס (איש המאה הראשונה לפני הספירה ולאחריה) מחבר בשמה מכתב לאהוב לבה שבגללו איבדה עצמה לדעת, והמשורר הרומי קטולוס (שקדם לו כשני דורות), תרגם לרומית ועיבד את השיר שלפנינו באופן חופשי, כשהוא משנה את המינים: אצלו הדובר הוא זכר, קטולוס עצמו, ואהובתו מכונה כאן, כמו בהרבה שירים אחרים שלו, בכינוי לְסֶבִיָּה, הוא הכינוי שהעניק לאהובתו מרוב אהבה והערצה למשוררת. השיר השתמר כמובאה בחיבור עתיק שעוסק באידיאל הספרותי, ומכונה "על הנשגב", ואף נתגלה בקטעי פפירוסים מצריים. בכל המקורות שבידינו נמצא השיר קטוע בסופו. בתרגומי ויתרתי אף על המלים האחרונות המצויות במקורות, שהן משובשות וקטועות. ניסיתי לשמור על צורתם של בתי השיר, אבל לא על תואם עברי של המשקל המקורי, שאותו המרתי במשקל נוח יותר ללשונו, ושגם הוא מסוגל, כך אני מקווה, לשאת את עוצמת האהבה המשתקת, שהיא עניינו של השיר.

הוא נראה בעיני כְּשֹׁה לְאֵלִים -
כָּל אֶחָד שְׂיוֹשֵׁב מִמּוֹלֵךְ מְקֻרָב
וְלִקְוֹלֵךְ הַמְּתוֹק בְּדַבְרֶךָ עִמָּדוּ
מֵאֲזִין הוּא

וּבְיַחֲד כְּשִׁצּוֹחֶקֶת הַנֶּךָ בְּעֶרְגָּה.
הַדָּבָר מִפְּרֹפֵר אֶת הַלֵּב בְּחִזִּי
אִם אֲבִיט בְּךָ לֹא רָגַע אֶחָד - אִי אֶפְשָׁר
לְדַבֵּר עוֹד

לְשׁוֹנִי נִשְׁבְּרָה וּפְתָאֵם אִשׁ דִּקָּה
אֶל מִתַּחַת לְעוֹר תִּתְגַּנֵּב בְּרִיָּצָה
בְּעֵינֵי לֹא אֶרְאֶה עוֹד דָּבָר וְאֲזַנִּי
תִּצְלִינָה

הַזְעָה הַקְּרָה כְּבָר כּוֹבֶשֶׁת אוֹתִי
וְהַרְעַד אוֹחֵז בְּחִזְקָה אֶת כְּלִי
יִרְקָה מִן הָעֵשֶׂב אֲנִי וְלִמּוֹת
מִבְּקֶשֶׁת.

מיוונית: יהודה ליבס